

Förslag till

HANDLINGSPROGRAM 2013-2015

Framtaget av Kansliet
och
Beredningsgruppen
för
Svealands Kustvattenvårdsförbund

2012-11-27

INNEHÅLL

1 BAKGRUND	3
1.1 Faktorer som påverkar förbundets arbete.....	3
2 ORGANISATION OCH ANSVAR.....	4
2.1 Förbundsstämma	4
2.2 Styrelse.....	4
2.3 Kanslifunktion.....	4
2.4 Beredningsgrupp	5
2.5 Tillfälliga arbetsgrupper.....	5
2.6 Miljöanalysfunktion	5
3 RESULTAT 2010-2012	6
4 VERKSAMHET 2013 – 2015.....	7
4.1 Miljöövervakning och recipientkontroll/egenkontroll	8
4.2 Databaser.....	9
4.3 Modeller	Fel! Bokmärket är inte definierat.
4.4 Information och kommunikation	10
5 SAMORDNAT ÅTGÄRDSARBETE	10
6 EXTERNA SAMARBETS- OCH UTVECKLINGSPROJEKT	10
7 FINANSIERING	11
7.1 Medlemsavgifter	11
7.2 Nya medlemmar	11
7.3 Extern finansiering.....	11

1 BAKGRUND

Svealands Kustvattenvårdsförbund (SKVVF) bildades år 2000. Förbundets uppgift är att till en rimlig kostnad erbjuda medlemmarna ett regionalt system för övervakning och analys av Svealands kustvatten. Systemet bygger på emissionsdata, mätdata och modeller som grund för miljöanalys.

Förbundet ska även bistå medlemmarna med underlag och stöd för åtgärder som förbättrar kustvattnens kvalitet. Information riktad till såväl medlemmar som andra ska bidra till en positiv utveckling och en ökad kunskap om Svealands kustvatten

Målsättningen för förbundets verksamhet är att kunskapen om miljötilståndet i Svealands kustvatten ska förbättras och att miljöövervakning och recipientkontroll ska effektiviseras genom ökad samordning mellan olika program. För att uppnå detta krävs:

- Data om utsläppta mängder av näringsämnen och miljöstörande ämnen med diffus tillrinning och från punktkällor som industrier, reningsverk och kustmynnande vattendrag.
- Direkta mätningar i kustvattnen.
- Modeller som ger möjlighet att beräkna och förutsäga effekter av utsläpp. Utsläppsvärden och resultat från mätningar används som ingångsdata i modellerna. Mätresultaten används även för att kontrollera modellernas tillförlitlighet.

1.1 Faktorer som påverkar förbundets arbete

Kustvattenvårdsförbundets verksamhet styrs i hög grad av **vattenförvaltningens** miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten som anger att *god ekologisk och kemisk status* ska var uppnådd 2015 eller 2021 i Svealands kust- och övergångsvatten.

Majoriteten av vattenförekomsterna uppnår inte god ekologisk status idag och det finns ett stort behov av mät- och påverkansdata och andra underlag för att ta fram och följa upp nödvändiga åtgärder. Under 2013 fortsätter arbetet med fördjupade åtgärdsunderlag för kustvattnens avrinningsområden inför Vattenmyndighetens beslut om ett nytt åtgärdsprogram 2015.

Vattenförvaltningen styrs genom Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

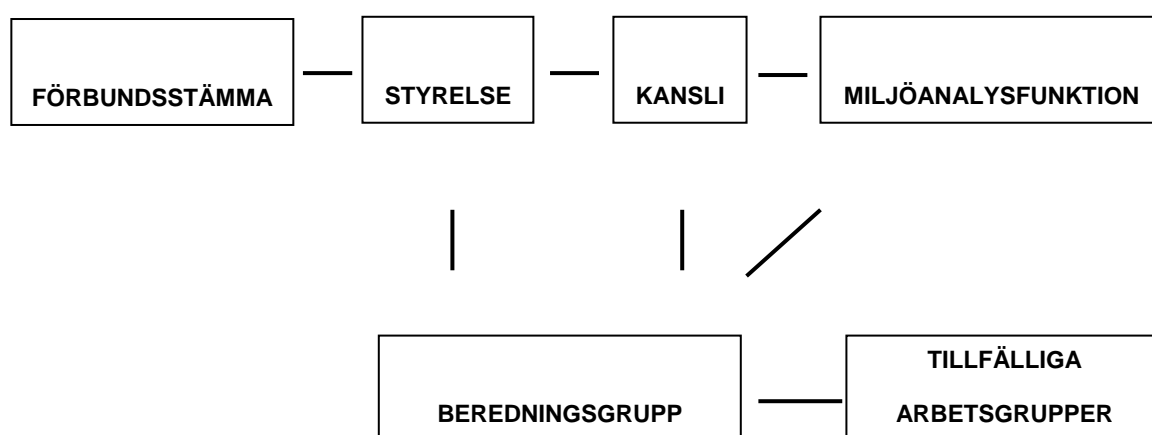
Havsmiljön ska även uppnå *god miljöstatus* senast år 2020 enligt **havsmiljöförvaltningen** (Förordning 2010:1341 om förvaltningen av kvaliteten på havsmiljön). En inledande bedömning av miljötilståndet gjordes 2012 och åtgärdsprogram beslutas 2015. I många fall gäller kravet på *god miljöstatus* även i kustvattnen, vilket innebär att MKN för kustvatten finns enligt både vattenförvaltningsförordningen och havsmiljöförordningen.

Havsmiljön har varit ett område i fokus inom miljöpolitiken under de senaste åren. Kustvattenvårdsförbundets underlag har en självklar plats vid den regionala och lokala uppföljningen av **Sveriges miljö kvalitetsmål**, främst *Ingen övergödning* och *Hav i balans*. Sverige beslutade 2006 även om en **Aktionsplan för havsmiljön** med 30 åtgärder för bättre havsmiljö. Miljömålen i HELCOM:s Handlingsplan för Östersjöns

miljö (**Baltic Sea Action Plan**) ska uppnås år 2021. Handlingsplanen ställer höga krav på Östersjöländerna att minska belastningen av näringsämnen och miljögifter, bland annat genom höga reduktionsbeting för kväve och fosfor. EU:s strategi och handlingsplan för Östersjöregionen antogs 2009 och omfattar bland annat havsmiljöåtgärder.

Havsmiljöövervakningen kommer att ses över under de närmaste åren. Den statliga miljöövervakningen revideras under 2013-14 och Länsstyrelserna ser då över sina regionala program, bland andra det som är samordnat med SKVVF:s synoptiska kartering. Nya övervakningsprogram inom havsmiljöförvaltningen och vattenförvaltningen ska beslutas 2014 respektive 2016.

2 ORGANISATION OCH ANSVAR

Figur 1. Förbundets organisation.

2.1 Förbundsstämma

Varje medlem utser ett ombud till förbundsstämman. Ordinarie förbundsstämma hålls under april månad på tid och plats som styrelsen bestämmer.

2.2 Styrelse

Styrelsen är förbundets verkställande och förvaltande organ. Den har sitt säte i Stockholm och består av 11 ledamöter och 11 ersättare som fördelas på kommunerna (4), företag (3), landstingen (1), länsstyrelserna (1), ideella organisationer (1), samt övriga (1).

Styrelsen utses vart fjärde år i enlighet med de politiska valen och mandatperioderna.

2.3 Kanslifunktion

Förbundets verksamhet koordineras av ett kansli som ansvarar för den centrala administrationen. Kansliet, en förbundssekreterare på halvtid, är anställd av och delas med Stockholms och Uppsala läns luftvårdsförbund och är placerad på Kommunförbundet Stockholms län.

2.4 Beredningsgrupp

En beredningsgrupp sammansatt av ett begränsat antal representanter från medlemskretsen bistår kansliet och styrelsen i strategiska frågor. Beredningsgruppen sammanträder 4-6 gånger per år och minst två veckor före de ordinarie styrelsemötena.

2.5 Tillfälliga arbetsgrupper

Vid behov kan mindre, tillfälliga arbetsgrupper bildas för särskilda uppgifter.

2.6 Miljöanalysfunktion

Miljöanalysfunktionen (MAF) utför merparten av förbundets operativa arbete och samordnas andra delar av förbundets verksamhet.

Miljöanalysfunktionen svarar för:

- utformning och genomförande av förbundets basprogram för miljöövervakning.
- Genomförande av miljöövervakningsuppdrag och recipientkontroll kopplade till basprogrammet.
- analyser av miljötillstånd på uppdrag av medlemmarna eller av externa parter som anlitar förbundet för särskilda uppdrag.
- utföra modellkörningar och beräkningar.
- drift och skötsel av databaser.
- underhålla presentationsverktyg, bl.a. drift och uppdatering av förbundets kustdatawebbplats.
- Huvudansvar för framtagandet av förbundets årsrapport.

Miljöanalysfunktionen bistår också:

- vid utformning och samordning av recipientkontroll- och miljöövervakningsprogram.
- vid initiering av och vid behov deltagande i prioriterade forskningsinsatser.
- som stöd för medlemmarna i samarbetet med Vattenmyndigheten och andra myndigheter.
- vid framtagande av underlag för åtgärder för att uppfylla de krav som finns i vattenförvaltningsförordningen.

3 RESULTAT 2010-2012

Det tidigare handlingsprogrammet omfattade perioden 2010-2012. Den huvudsakliga verksamheten har under perioden bestått av eller resulterat i följande:

- Miljöanalysfunktionen har etablerats och drivs av Systemekologiska institutionen vid Stockholms universitet, i samarbete med Stockholms universitets marina forskningscentrum (SMF).
- Basmätprogrammet - synoptiska (samtidiga) provtagningar - är i drift och har utökats med hjälp av extrafinansiering från länsstyrelserna. Uttag av data kan göras via förbundets kustdatawebbplats.
- Förbundets data har varit av central betydelse för framtagandet av de nationella bedömningsgrunderna och för klassning av Svealands kustvattenförekomster. Uttag av data kan göras via förbundets kustdatawebbplats.
- På förbundets webbplats presenteras resultaten av förbundets provtagningar och annan information som är av betydelse för förbundets medlemmar.
- Emissionsdatabasen är utvecklad och data från A- och B-anläggningar har lagts in för det senaste decenniet. Uttag av data kan göras via förbundets kustdatawebbplats.
- Vattenomsättningsmodellen har vidareutvecklats så att den täcker hela kusten och en första version av ett gränssnitt för användare har tagits fram. Arbete har utförts inom ramen för ett Interreg IIIA-projekt BEVIS II, som var fortsättningen på det tidigare Interreg IIIA-projektet BEVIS i samarbete med parter på Åland och i Finland.
- En etappvis översyn av pågående recipientkontroll har påbörjats och provtagningsprogram samordnade med förbundets basprogram har under perioden etablerats i Nyköping, Nynäshamn, Haninge och Nacka kommuner.
- Seminarier om SKVVF:s och andra aktörers verksamhet har genomförts, och information om förbundet och kustmiljön har presenterats på bl.a. "vattendagar" i olika kommuner.
- Förbundet arrangerade i september 2012 Riksmötet för vattenorganisationer. Under två dagar samlades över hundra representanter från landets vattenförbund, vattenvårdsförbund och vattenråd. Dokumentation från riksmötet finns på www.vattenorganisationer.se.
- Förbundet har gett ut årsrapporter inför årsstämmorna med beskrivning av tillståndet i Svealands kustvatten. Rapporterna har även tagit upp förbundets arbete med samordning av recipientkontroll och uppbyggnad upp databaser.

- Förbundet har i olika frågor samarbetat med Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt.

4 VERKSAMHET 2013 – 2015

Förbundets verksamhet kommer även 2013-2015 fokuseras på samordning av recipientkontroll, provtagning, komplettering av databaser, samt analys av miljötillståndet. Därutöver kommer djupare analyser av ekosystemeffekter (t.ex. fiskbestånd) baserad på sammanställd befintlig information genomföras.

Kontakten med medlemmarna är central för förbundet. Under 2013-2015 kommer förbundet att göra lokala besök hos medlemmarna. Syftet är att klargöra förbundets verksamhet och roll, men också få medlemmarnas syn på förbundets arbete och vilken hjälp de vill ha av förbundet. Kontaktombudens roll måste förtydligas och förstärkas genom olika typer av informationsmaterial som ombuden kan använda inom den egna organisationen för att öka kunskapen om förbundets verksamhet. Det är viktigt med en direkt och aktiv länk mellan kontaktombud och förbundets sekreterare. Förbundets verksamhet måste också bli tydligare för olika politiker och beslutsfattare genom en ökad informationsverksamhet.

Verksamhet under perioden 2013-2015:

- Sekretariatets arbete förutom administration fokuseras på att:
 - Förbättra medlemskontakten.
 - Implementera en ny hemsida och grafisk profil.
 - Samordning mellan den nationella och regionala miljöövervakningen, den lagstadgade recipientkontrollen och den frivilliga miljöövervakningen inom Svealands kustvatten. (se även punkt 4.2 nedan).
- Miljöanalysfunktionens arbete fokuseras på:
 - Organisera, samordna och utföra undersökningar i Svealands kustvatten för att följa miljötillståndet enligt vattenförvaltningsförordningen och, så långt den kan samordnas med förbundets egna provtagningar, uppfylla lagstadgad kontroll.
 - Årligen sammanfatta och analysera miljötillståndet i Svealands kustvatten med hjälp av egna och andras data, och med insatser från externa experter.
 - Underhålla och uppdatera förbundets emissions- och mätdatabaser med egna och andra relevanta lokala, regionala eller nationella data.
 - Bistå medlemmarna med data och, i mån av resurser, med särskilda miljöanalyser.
 - Medverka till att bedöma effekter av planerade ingrepp och åtgärder genom att använda förbundets data och modeller.

- Medverka till att ta fram underlag för åtgärder i form av analyser av åtgärdsbehov och miljökonsekvenser av olika åtgärdsalternativ.
- Bistå medlemmar med förslag på utformning av lämpliga provtagningsprogram för medlemmarnas verksamhet.
- Medverka till att metoder och parameterintervall standardiseras och resultaten av provningar kvalitetssäkras. Verka för interkalibrering mellan olika utförare och för etablering av nationella referenslab för regelbunden kvalitetskontroll.

4.1 Miljöövervakning och recipientkontroll/egenkontroll

Dagens miljöövervakning i regionens kustvatten bedrivs för uppföljning av miljömål och, vilket är särskilt uttalat syfte med förbundets egen provtagning, för att uppfylla kraven i enligt vattenförvaltningen.

Dessutom bedriver olika verksamhetsutövare så kallad recipientkontroll, vilket är en enligt miljöbalken lagstadgad uppföljning av den miljöpåverkan som orsakas av deras utsläpp till vatten. Undersökningarna görs antingen enligt ett kontrollprogram, som beslutats av tillsynsmyndigheten, eller som s.k. egenkontroll, vilket innebär att företagen själva utformar sitt recipientkontrollprogram i dialog med tillsynsmyndigheten. I några fall har flera företag gått ihop om ett gemensamt program. Ett exempel är det samordnade recipientkontrollprogrammet för Stockholms skärgård i vilket flera avloppsreningsverk har gått samman, och som Stockholm Vatten administrerar och sammanställer/rapporterar.

Värdet av den samlade miljöövervakning och recipientkontroll som bedrivs inom förbundets verksamhetsområde skulle öka väsentligt om mätprogram samordnas och provtagnings- och analysmetoder interkalibreras. Det är en fördel att ha gemensamma referensvärden och tillståndsbedömningar, som baseras på enhetlighet i provtagningskvalitet och, så långt möjligt, undersökta variabler. En samordning bör leda till minskade kostnader och en ökad kvalitet på recipientkontrollen samtidigt som andra medlemmar kan använda insamlade data som komplement till sina egna.

För närvarande är bara en begränsad del samordnad, främst Naturvårdsverkets nationella och länsstyrelsernas regionala övervakning, men andelen samordnade regionala recipientkontrollprogram ökar. Förbundets egna program omfattar dels det synoptiska programmet med 85 stationer som provtas vid två tillfällen, i juli och augusti. Förutom förbundets egna stationer provtas 64 stationer på uppdrag av länsstyrelserna och ytterligare 15+8+1+2 stationer i de samordnade recipientkontrollprogrammen för SSAB, Oxelösunds hamn och Oxelö Energi AB, Nynäshamn, Haninge, och Nyköpings kommuner. Dessutom tas 2 stationer i Nacka kommun, samt 3 stationer i Värmdö i samarbete med Baltic 2020. Recipientkontroll och miljöövervakning är delvis sammanfallande verksamheter och ytterligare synergieffekter finns. Förbundet ska därför fortsätta verka för ett samordnat program som tillgodoser både recipientkontroll och miljöövervakning. Förbundet ska i första hand inrikta sig på de variabler där nationella bedömningsgrunder är framtagna och införlivade i svensk lagstiftning. Med nuvarande ekonomiska resurser är det inte möjligt att utöka programmet med miljögifter och fler biologiska variabler om det inte bekostas av externa medel.

4.2 Databaser

Uppgifter om utsläpp (emissioner) till kustvattnen av näringsämnen och miljöstörande ämnen behövs för förbundets verksamhet, liksom de mätvärden som samlas in i kontroll- och övervakningsprogram. Förbundet har två databaser – en emissionsdatabas och en mätdatabas. Kvalitetssäkring är en viktig del av datalagringen. Full spårbarhet av originaldata krävs.

Under programperioden ska förbundet fortsätta uppdatering och utveckling av:

- Mätdatabasen med rutiner för datautbyte med de nationella databasvärdarna - SMHI för vattenkemi, hydrografi och biologi, IVL och SGU för miljögiftsdata samt SLU för vattendragsdata. Även lagringen av förbundets egna data behöver utvecklas. Det gäller CTD-data (salthalt, temperatur och djup), vattenströmning och meteorologi, samt i framtiden driv- och valideringsdata för modellanalyserna.
- Rutiner för leverans och kvalitetskontroll av data till nationella datavärdar och andra användare.
- Undersöka hur emissionsdatabasen kan integreras med de externa databaser som tillhandahåller beräknade/modellerade emissionsdata som underlag för analys av olika källors betydelse för tillförseln.

4.5 Modeller

Modellverktyg tillsammans med emissions- och mätdatabaserna är hörnpelare i förbundets verksamhet. Förbundet har under ett antal år deltagit i projekt som syftat till utveckling av olika modeller. Syftet med modeller är att man med dagens kunskaper ska kunna göra förutsägelser om tillståndet i vattenmiljön på både kort och lång sikt. Modellers styrka är att genom att ändra ingångsdata t.ex. utsläpp från reningsverk eller fiskodlingar kunna skissa på olika scenarier inför beslut om åtgärder. De projekt som förbundet deltagit i är BEVIS (kopplad bassängmodell är ännu ej fullt ut operationell men beräknas kunna användas efter första kvartalet 2013), SEABED, projektet avslutas 31/12 2012 och beräknas under 2013 endast kunna användas av ett fåtal experter på IVL och KTH. Modellen kommer kräva en databas- och datorlösning som inte omfattades av projektet men kommer att kräva en lösning under 2013.

Förbundet har sedan länge haft utvecklingen av en ekologisk modell i sitt handlingsprogram. Det finns idag ett flertal ekologiska modeller som kontinuerligt utvecklas däribland SEABED. Förbundet har inte haft egna och kommer inte heller i framtiden ha möjlighet att avsätta egna resurser som krävs för en sådan utveckling. Förbundet kommer därför att undersöka möjligheterna att även få tillgång till andra befintliga modeller, eller resultat från dessa, för att bedöma användbarheten och möjligheten till utveckling och anpassning för förbundets område.

Förbundet kommer också att arbeta för att ta fram alternativa, enklare metoder och modellansatser för att kunna utföra olika typer av miljöanalyser

4.4 Information och kommunikation

Förbundet har två webbplatser. Den ena hemsida, www.skvvf.se, innehåller framför allt administrativ information, bl a allmänna uppgifter om förbundets uppbyggnad och verksamhet samt policies, mötesprotokoll, nyhetsbrev, information om seminarier m.m. Den andra hemsidan, www.kustdata.su.se, drivs på uppdrag av förbundet av Institutionen för Systemekologi vid Stockholms universitet, och presenterar förbundets provtagningar, mätresultat och modeller.

När programperioden inleds har de båda webbplatserna integrerats med varandra så att de har ett gemensamt gränssnitt och länkningen mellan de båda webbplatserna är så samordnad att en besökare uppfattar det som en webbplats.

De nuvarande domännamnen behålls av tekniska skäl tills vidare.

Diskussionerna med SMF fortsätter kring utformning och utveckling av en ny hemsida med domännamnet www.svealandskusten.se. Målsättningen är att bygga en gemensam webbsajt som vänder sig till både en intresserad allmänhet och till aktörer inom miljöområdet och ger en lättillgänglig, men tillförlitlig och detaljerad beskrivning av miljötillståndet längs Svealandskusten.

Förbundet producerar årsrapporter som redovisar verksamheten, resultaten av förbundets provtagningar och utvecklingen i kustområdena. Rapporterna kan hämtas i pdf-format från hemsidorna.

Informationen till medlemmarna ska under perioden 2013-2015 få större betydelse än tidigare. Förbundets medlemmar kommer besökas under programperioden och nya informationskanaler, t ex sociala medier, kommer prövas.

Behovet av data från förbundets emissions- och mätdatabaser kommer att öka och dessa kommer i större utsträckning användas som referensdata och stöd i avrapportering till tillsynsmyndigheterna. Det är viktigt att kvalitetssäkrade data via webbplatsen är lätt tillgängliga för förbundets medlemmar.

En datahanteringspolicy, antagen av styrelsen 2010-11-24, beskriver hur förbundets data ska levereras till nationella och internationella miljömyndigheter. Om behov finns bör policyn uppdateras under programperioden.

5 SAMORDNAT ÅTGÄRDSARBETE

En förutsättning för att vattenförvaltningens krav på god ekologisk status ska uppfyllas inom utsatt tid är att aktörer och åtgärder samordnas inom Svealandskustens avrinningsområden. Förbundet bör spela en viktig roll i detta arbete, men det förutsätter att förbundet kan ställa upp med de resurser som krävs. Förbundet bör eftersträva en aktiv dialog med medlemmarna för att uppnå kostnadseffektiva åtgärder.

6 EXTERNA SAMARBETS- OCH UTVECKLINGSPROJEKT

Förbundet bör eftersträva att delta i samarbetsprojekt som är till gagn för förbundets verksamhet.

7 FINANSIERING

Ett långsiktigt framgångsrikt arbete inom förbundet är beroende av en fungerande ekonomi och att förbundets verksamhet uppfyller förväntningarna hos förbundets medlemmar. Det är viktigt att förmedla en realistisk bild av vad som är möjligt inom givna ekonomiska ramar. Om förbundet ska kunna spela en samlande och aktiv roll i övervaknings- och åtgärdsarbetet längs Svealandskusten behöver förbundets ekonomi förstärkas och arbetsinsatserna utvecklas.

7.1 Medlemsavgifter

Förbundet kommer även framöver att finansieras via avgifter från medlemmarna, dels en medlemsavgift som finansierar arbetet med styrelse och förbundsstämma och dels en serviceavgift som bekostar övrig verksamhet – förbundets egna provtagningar, mät- och emissionsdatabaser, modellsystem samt analys- och rapporteringsfunktioner.

Det är oklart i vilken utsträckning tjänster, som förbundet kan erbjuda medlemmarna utöver denna verksamhet, ska finansieras av medlemsavgifterna - t.ex. samordning och framtagande av recipientkontrollprogram eller modellkörningar för enskilda medlemmar. Frågan ska utredas under 2013.

7.2 Nya medlemmar

Antalet medlemmar bör öka både för att stärka förbundets roll i miljöövervakningen och för att öka intäkterna. Målet är att de flesta företag och organisationer, som påverkar och utnyttjar kustvattnen, ska vara medlemmar. En plan för uppsökande verksamhet bör upprättas.

7.3 Extern finansiering

Lokala, regionala och nationella finansieringsmöjligheter ska undersökas inför varje projekt där förbundet vill vara delaktiga. För att stärka förbundets ekonomi och öka möjligheterna att genomföra åtgärdsplanering och undersökningar ska förbundet även kunna söka bidrag via internationella samarbetsprojekt som kan delfinansieras av till exempel EU och Nordiska Ministerrådet.